

PROFESOR WINCENTY OKOŃ Wspomnienie

Profesor Wincenty Okoń odszedł 18 października 2011 roku.

Urodził się 22 stycznia 1914 roku. Żył 98 lat. Było to życie bardzo twórcze i aktywne.

Wincenty Okoń dokonał wszystkiego, co może osiągnąć uczony wielkiej rangi.

Jest autorem powszechnie w Polsce i w wielu krajach znanych i stosowanych podręczników dydaktyki ogólnej, które z wydania na wydanie stawały się coraz bardziej nowoczesne i kompletne.

Dydaktyka ogólna Wincentego Okonia ma charakter integralny. Nie rozdziela i nie porównuje różnych podejść, nurtów i kierunków, lecz przedkłada odbiorcy akademickiemu i praktykowi w szkole każdego szczebla i typu wielowymiarowe podejście, które w sobie scala. Jest to także dydaktyka, którą można by określić jako przekładalną, przystosowaną do odbioru tak przez czytelnika akademickiego o najwyższych kompetencjach, jak i każdego odbiorcę, który pragnie nauczyć się sztuki nauczania, które zarazem jest wspieraniem i przewodzeniem dzieciom, młodzieży i dorosłym w samodzielnym i aktywnym uczeniu się.

Profesor Wincenty Okoń stworzył wzory badań empirycznych nad procesem nauczania się i kształcenia. Jego *Proces nauczania* osiągnął rekordy czytelnicze i spowodował falę debat i naśladowczych badań w Polsce i w całym świecie.

Badania i studia Profesora Wincentego Okonia w zakresie teorii nauczania zawsze były otwarte na twórczość, alternatywy i eksperymenty rodzime i zagraniczne. Śledził pilnie i analizował krytycznie wszelkie ważne nowości polskie i światowe, pisał o nich książki i liczne artykuły, wspierał intelektualnie i w działaniach instytucjonalnych ruch naukowy i nauczycielski na rzecz innowacji, nie zapominając też o ich źródłach w przeszłości.

Aktywność, twórczość, eksperymentowanie, pomiar osiągnięć, podwyższanie kryteriów poziomu prac naukowych w dydaktyce polskiej i w polskiej pedagogice – to stałe i intensywne osiągnięcia Profesora W. Okonia.

Wiele też uczynił dobrego Profesor Wincenty Okoń dla przybliżenia polskiemu środowisku pedagogicznemu czołowych osiągnięć światowej myśli pedagogicznej. Inicjował serie tłumaczeń, odbywał intensywne podróże studyjne po wielu krajach. Przywoził z nich wnikliwe obserwacje, książki, trwale nawiązane kontakty naukowe. W zakresie wymiany myśli z zagranicą działał konsekwentnie tak dla przenoszenia dorobku polskiej pedagogiki poza nasz kraj, jak i dla wnoszenia do Polski nowatorskich osiągnięć zagranicznych. Po względem tego dwustronnego współdziałania międzynarodowego nie miał Profesor W. Okoń sobie równego uczonego w polskiej pedagogice.

Wiele uwagi i szacunku okazywał w swoich studiach mistrzom z polskiej przeszłości akademickiej. Poświęcił im kilka monografii, książkę o sylwetkach najwybitniejszych polskich pedagogów i wiele miejsca w wielokrotnie wznawianym i poszerzonym *Słowniku pedagogicznym*, doprowadził do reedycji dzieł Sergiusza Hessena z własnym obszernym wstępem.

Jako dziekan Wydziału Pedagogicznego UW, wieloletni dyrektor resortowego Instytutu Pedagogiki (potem Instytutu Badań Pedagogicznych) i wielokrotny przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN był nie tylko niekwestionowanym liderem polskiej pedagogiki, ale faktycznym jej koordynatorem. Instytut Pedagogiki na ul. Górczewskiej w Warszawie uczynił wiodącą placówką badawczą w skali krajowej i międzynarodowej. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN uczynił miejscem rozwoju wszystkich subdyscyplin pedagogicznych.

Bacznie śledził, analizował i oceniał rozwój pedagogiki we wszystkich ośrodkach kraju. W systematycznie publikowanych przeglądowych ocenach wskazywał na narastające osiągnięcia i trwające wciąż braki i słabości poszczególnych subdyscyplin i ośrodków pedagogicznych. Szybko dostrzegał nowe problemy badawcze, nowe zespoły, młode twórcze osoby w polskiej pedagogice, promował je, wydobywał na różne sposoby na światło uwidaczniające je w całym kraju.

Od 1973 roku Profesor Wincenty Okoń był członkiem Polskiej Akademii Nauk. Był przez wiele lat redaktorem naczelnym czołowych polskich czasopism pedagogicznych: „Kwartalnik Pedagogiczny” i „Studia Pedagogiczne”

i doprowadził te pisma na wyżyny akademickie i do splendorów międzynarodowych. Sam został doceniony za swe osiągnięcia w kraju i zagranicą. Wśród licznych nagród i wyróżnień miał doktoraty honorowe krakowskiej WSP, Uniwersytetu w Braunschweigu i Uniwersytetu Śląskiego.

Jedno z osiągnięć Profesora Wincentego Okonia pragnę tu szczególnie podkreślić. Stworzył on własną potężną, rozległą, prężną i twórczą pedagogiczną szkołę naukową. Pod tym względem nie dorównuje mu żaden z polskich pedagogów i niewielu z polskich humanistów. Jeżeli wymienimy tu tylko niektóre nazwiska, takich uczonych, jak: Czesław Kupisiewicz, Józef Pólturzycki, Irena Janiszowska, Barbara Wilgocka-Okoń, Krystyna Kuligowska, Władysław Zaczyński, Tadeusz Lewowicki, Krzysztof Kruszewski, Bolesław Niemiecko, Andrzej Janowski – to od razu uwidoczni się skala wpływów nauczycielskich Profesora Wincentego Okonia.

Oprócz jego dzieł naukowych, prac badawczych, podręcznikowych, edytorskich, słownikowych, Szkoła Wincentego Okonia daje doskonałe świadectwo Jego wielkości pedagogicznej. W każdym ośrodku akademickim Polski znajdziemy jego bezpośrednich, albo pośrednich uczniów. Gdyby nie Jego wielostronność zainteresowań badawczych, wielopoziomowość Jego dydaktyki, otwartość na pełnię rozwoju pedagogiki, można by posądzić Profesora W. Okonia wręcz o zmonopolizowanie polskiej pedagogiki. Zarzuty takie nawet padały. Ale jest to nieporozumienie. Każdy z jego uczniów obrał swoistą ścieżkę rozwoju, odrębny obszar badań, osobliwy styl nauczania i tworzenia własnej szkoły. To, co ich łączy, to szerokość horyzontów humanistycznych, otwartość na kontekst działań i badań pedagogicznych, bliskość teorii z empirią i praktyką edukacyjną.

Profesor Wincenty Okoń wiele dokonał dla rozwoju i integracji akademickich środowisk pedagogicznych w Polsce. Był wieloletnim liderem centralnych instytucji akademickich pedagogiki, był też w roku 1981 inicjatorem, założycielem i twórcą Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, jako powszechnego stowarzyszenia akademickich pedagogów, niezależnego od władz politycznych, które stale próbowały podporządkować sobie pedagogikę w służbie partyjnych i etatystycznych ideologii. Był honorowym przewodniczącym tego Towarzystwa.

Odejście Profesora Wincentego Okonia jest wielką stratą polskiej pedagogiki i humanistyki. Uwidacznia też niewystarczającą reprezentację pedagogiki w Polskiej Akademii Nauk.

Zbigniew Kwieciński

Przewodniczący

Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego

Warszawa, 25 października 2011 r.